

EDGARS AUZIŅŠ

FINANŠU IZGLĪTĪBA

VAI

**KĀ RUNĀT AR BĒRNU PAR NAUDU UN
IEMĀCĪT PAREIZI AR TO RĪKOTIES**

Edgars Auziņš
Finanšu izglītība vai kā
runāt ar bērnu par naudu un
iemācīt pareizi ar to rīkoties

*http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=70559875
SelfPub; 2024*

Аннотация

Šī grāmata ir seminārs vecākiem, kuri vēlas, lai viņu bērns pieaugušo dzīvē būtu finansiāli labklājīgs. No grāmatas uzzināsi, kā iemācīt bērnam novērtēt naudu un gudri ar to saimniekot ģimenē, kā padarīt naudas taupīšanas procesu bērnam interesantu un aizraujošu, kā un kādus finanšu paradumus veidot, kā attīstīt nepieciešamās finanšu prasmes. Grāmatā vecāks atradīs ne tikai tēmas apspriešanu, bet arī praktiskus uzdevumus, spēles bērnam, ieteikumus par ikvienam pieejamo materiālu izmantošanu finanšu izglītībā.

Содержание

1. nodaļa. Finanšu izglītība. Par ko?	4
2. nodaļa. Finanšu pratība. Ko mēs mācām?	28
Конец ознакомительного фрагмента.	45

Edgars Auziņš

Finanšu izglītība vai kā runāt ar bērnu par naudu un iemācīt pareizi ar to rīkoties

1. nodaļa. Finanšu izglītība. Par ko?

Visticamāk, atbilde uz jautājumu “Kāpēc nepieciešama finanšu izglītība?” tu pats to zini.

Jebkurā gadījumā jums šķiet, ka jūs jau sen nevarat uzlikt atbildību par savu pašreizējo un nākotnes labklājību kādam citam: valstij, vecākiem, darba devējiem, un šo sarakstu var turpināt. Lai gan no vecā ieraduma, iespējams, dažreiz jūs patiešām vēlaties.

Mūsu finansiālais stāvoklis patiesībā ir rezultāts mūsu spējai gūt ienākumus un gudri pārvaldīt nopelnīto naudu, lai sasniegtu savus finanšu mērķus. Lai kā mums gribētos domāt citādi – ak vai! – atbildība ir uz mums. Attiecīgi, kad mūsu bērni izaugs, viņi paši būs atbildīgi par savu labklājību.

Turklāt mēs pamazām pārejam no patēriņa laikmeta laikmetā, kurā spēja gudri pārvaldīt savu naudu ir vērtīga prasme. Tas "nāk modē", jo ne velti finanšu pratība kļūst par īstu tendenci.

Godīgi sakot, es sliecos uzskatīt, ka mūsdienu vecākiem vairs nav lielas izvēles, vai mācīt bērnam finanšu pratību vai nē. Mūsu dzīves realitāte ir tāda, ka finanšu prasmes bērnam ir vienkārši nepieciešamas viņa turpmākajai dzīvei, un finanšu izglītība kļūst par pilnvērtīgu bērna audzināšanas sastāvdaļu līdz ar viņa intelektuālo, fizisko, radošo un personīgo attīstību.

Kuram, jūsuprāt, pieaugušā vecumā ir lielākas izredzes kļūt par finansiāli nodrošinātu cilvēku: pusaudzim, kuram kontā ir uzkrājumi un kurš sper pirmos soļus investīcijās, vai pusaudzim, kuram ir grūtības pārvaldīt pat nelielu naudas summu?

"Vai ir bērni, kas iegulda?" – jūs varētu domāt. Protams, ir. Jau tagad ir diezgan daudz bērnu, kuriem ir savi uzkrājumi un pieredze investīcijās. Vai vēlaties, lai jūsu bērns būtu viens no viņiem?

Daudzi dzīvesstāsti ir pierādījuši, ka bērns, kuram kopš bērnības ir izveidojušies noteikti ieradumi rīkoties ar naudu, pieaugušā vecumā ir finansiāli veiksmīgāks. Pat ar vidējiem ienākumiem viņš var īstenot savus sapņus, vienkārši tāpēc, ka zina, kā pārvaldīt nopelnīto.

Daudzi uzskata, ka bērna audzināšana finansiāli ir pārāk ilga un grūta, laiki mainās, un bērns pieaugušā vecumā visu sasniegs pats. Varbūt viņš to sasniegs... Kas zina... Mēs domājam, ka galvenais ir dot bērnam labu izglītību, dot viņam startu karjerai. Taču droši vien var nojaust, ka nav tiešas attiecības starp izglītību un cilvēka finansiālo labklājību. Daudzi zina stāstus par to, kā izcili studenti ar izcilības diplomiem strādā par salīdzinoši

pieticīgu atalgojumu. Laba izglītība ne vienmēr ir finansiālo panākumu atslēga, tāpēc diezgan bieži varam dzirdēt stāstus par turīgiem cilvēkiem ar diezgan augstiem ienākumiem, bet patiesībā viņiem nav uzkrājumu, jo viņi visu tērē patēriņam.

Arī finansiāli nodrošināti vecāki negarantē, ka bērni spēs uzturēt vecāku kapitālu.

Taču esmu pārliecināts, ka finanšu pratība ir mūsu bērnu finansiālās labklājības atslēga nākotnē.

Un mēs, vecāki, esam pirmie, kas varam palīdzēt savam bērnam šajā jautājumā.

Nauda ir realitāte, kuru nevajadzētu slēpt no bērniem. Turklāt prakse rāda, ka finanšu pasaule viņu vidū izraisa lielu interesi. Finances ir arī daļa no pasaules izpratnes: caur ekonomiskajām lomām, naudas plūsmām utt. Finances ir daļa no bērna izpratnes par sevi, piemēram, apzinoties savas vajadzības un vēlmes.

Mācot bērnam finanšu pratību jau no bērnības, nauda viņam kļūst par ierastu parādību, par normu, kas ir viņa dzīvē kopā ar rotaļlietām, gadžetiem un citām viņam pazīstamām lietām, nevis kaut ko īpašu, kam ir liela nozīme, nevis kaut ko. noslēpumains atribūts, kas pieejams tikai pieaugušo pasaulei. Nereti vecāki cenšas pārrunāt finanšu jautājumus un problēmas, lai bērns par tām nedzird un neko nezinātu, labu nodomu vadīti – “neatņemt bērnam bērnību”, viņš “vēl mazs”.

Taču padomājiet: bērns, dzirdot diskusijas par ģimenes budžetu, pirkumu plānošanu, finanšu problēmu risināšanas iespējām, saņem zināmas idejas, kā rīkoties šādās situācijās.

Ja vecāki naudu neapvelk pilngadības plīvurā un nodarbojas ar bērna finansiālo izglītošanu, tad, visticamāk, pieaugušā vecumā finanses viņam būs tāda pati dzīves joma kā veselība, pašizaugsme, ģimene, profesionālā darbība utt. Joma, kurai arī jāpievērš uzmanība, ja vēlaties iegūt noteiktu rezultātu. Tas ir viss. Es domāju, ka tas ir svarīgi.

Mūsu dzīvē ir daudz cerību no naudas, arī polārās. No vienas puses, mēs bieži dzirdam, ka "nauda ir viss", mēs novēlam viens otram bagātību, vēlamies par naudu. No otras puses, mūsu prātos dominē arī frāze "nauda nepērk laimi". Un tā mēs steidzamies starp "es gribu naudu" un bailēm vēlēties naudu, kļūt egoistiem, merkantiliem, jo mūsu sabiedrībā "savtīgs, merkantils" ir līdzvērtīgs "sliktam".

Prakse rāda, ka tad, kad nauda ir viena no cilvēka dzīves sfērām, ne vairāk un ne mazāk, viņš, kā likums, ne pārvērtē naudas nozīmi, ne arī to devalvē. To var nolikt no bērnības. Šī ir pirmā lieta.

Otrkārt, ja zinātu, cik bieži pieaugušo personīgo finanšu pasākumos var dzirdēt: "Ja es to visu zinātu iepriekš!", "Cik daudz laika un naudas iztērēts!", "Tas ir tas, kas jums jāiemāca skolā!" Bērns var iemācīties gudri pārvaldīt savu naudu tikai praksē.

Tagad jautājums ir: kādā vecumā šī prakse sāksies jūsu bērnam? Kad bērns iemācās pārvaldīt naudu ar 200–500 rubļu kabatas naudu nedēļā, viņam var būt aptuveni tāda pati apziņa un pieredze kā jauniešiem, kuram pirms pirmās algas nebija savas

naudas.

Atšķiras tikai tā sauktās kļūdas izmaksas.

Ja bērns pirmajā dienā iztērēja visu savu kabatas naudu uz nedēļu, tas nav būtiski viņa dzīvei, viņa pamatvajadzības nodrošinās. Bet tagad ir bērna dzīves situācija, viņa paša pieredze, ko vismaz ar viņu var pārrunāt. Bet vairāk par to nākamajās nodaļās.

Atgriezīsimies pie jaunieša, kuram pirmā paša nauda ir pirmā alga, kuru viņš tikpat ātri iztērēja (visbiežāk tā arī notiek). Kādas ir kļūdas izmaksas šeit? Kādas ir viņa iespējas? Kā nodrošināt savas pamatvajadzības, ja līdz nākamajai algai vēl ir trīs nedēļas? Sēdēt uz maizes un ūdens? Iekļūt parādos? Vai lūgt palīdzību vecākiem?

Mums ir iespēja pakāpeniski attīstīt bērna finansiālās prasmes un ieradumus atbilstoši viņa vecumam. Kāpēc neizmantot šo iespēju?

Vecākiem, kuri pievērš uzmanību savām personīgajām finansēm, jautājums par to, vai iesaistīties bērna finanšu izglītošanā, nemaz nav tā vērts. Noteikti dari to.

Treškārt, sava bērna finanšu izglītošanas procesā jūs redzēsiet, kā finanšu pratība attīsta bērna patstāvību, viņa emocionālo un finansiālo inteligenci un paaugstina apziņas līmeni, jo viņam ir jāpieņem patstāvīgi finanšu lēmumi, pat aptuveni 200-500 rubļi nedēļā.

Mēs varam palīdzēt bērnam iegūt savu pieredzi un pašam

noteikt, kam vajadzētu vai nevajadzētu tērēt naudu, kā un kad to krāt, kā krāt, kā gūt ienākumus utt.

Mums ir visas iespējas palīdzēt jūsu bērnam apgūt finanšu prasības un attīstīt finanšu domāšanu, kas viņam palīdzēs nākotnē.

Bet jebkurā gadījumā tas ir vecāku lēmums. Neviens nevienu nepiespiedīs mācīt finanšu prasības, jo tā ir pilnībā jūsu izvēle.

"Neatņemiet bērniem bērniību!"

Nesen veicu aptauju sākumskolas vecāku vidū. Aptaujas mērķis ir vienkāršs: izprast iemeslus, kāpēc vecāki neiesaistās sava bērna finanšu izglītošanā. Visizplatītākā atbilde bija: "Es nevēlos atņemt bērnam bērniību", "Nauda nav bērniem", "Nauda nav rotaļlieta".

Pilnīgi saprotama pozīcija, bet ir trīs punkti.

Pirmkārt: kāda ideja par bērniību slēpjas aiz šīs frāzes? Visbiežāk tas ir vecāku priekšstats par mūsu bērniību, kas bieži vien ir nostalgisks. Vai šī ideja sakrīt ar mūsdienu realitāti?

Otrais punkts: labi zināmā ideja, ka visam jābūt vecumam. Ja, piemēram, četrgadīgais bērns palīdz jums iepirkties veikalā; ja jūs un jūsu trīsgadnieks krāj monētas krājkasītē; Ja sešgadīgs bērns jūsu klātbūtnē, bet patstāvīgi var nopirkt sev saldējumu un pārbaudīt maiņu – vai mēs atņemam bērnam bērniību? Ko tu domā?

Un trešais punkts. Vai jums nav sajūta, ka tādējādi mēs savu ideju dēļ ierobežojam bērna attīstību? Bieži esmu dzirdējusi

pārsteigtus stāstus no vecākiem par to, cik ātri viņu bērni apgūst sīkrīkus, cik prasmīgi risina diezgan sarežģītas mīklas un kā pieveic vecākus galda spēlēs. Ja mūs tas pārsteidz, tas nozīmē, ka mēs to negaidījām no sava bērna. Citiem vārdiem sakot, mēs, iespējams, esam nedaudz novērtējuši viņa spējas. Varbūt šeit ir tas pats gadījums?

Un ir vērts piebilst, ka finanšu izglītībā naudai netiek dota rotallietas loma. Šis ir izglītojošs līdzeklis, ar kuru bērni mācās pārvaldīt naudu un pieņemt finansiālus lēmumus (pirkt/nepirkt, ko pirkt, cik, to visu tērēt vai krāt utt.). To nevar iemācīties, aprobežojoties tikai ar grāmatu lasīšanu vai tematisko filmu skatīšanos, jums ir nepieciešama sava praktiskā pieredze.

"Es nevēlos, lai viņš izaugtu komerciāls!"

Vēl viens interesants iemesls, kāpēc bērnam nemācīt finanšu pratību, ir aptuveni šāds: "Es nevēlos, lai viņš izaugtu komerciāls, viņam būs tikai nauda." Es domāju, ka šeit jūs pats saprotat, ka tikai pats vecāks savā prātā saista komercialitāti un naudu. Man ir tuva ideja, ka nauda pati par sevi nav spējīga padarīt cilvēku merkantilu, alkatīgu, brīvu, pārliecinātu vai ko citu. Ja šīs īpašības cilvēkā bija, tad ar naudu viņš vienkārši atļaujas tās izteikt skaidrāk, tāpēc bailes "negribu, lai viņš izaug merkantils, viņam būs tikai nauda prātā" vairs nav par finanšu mācīšanu. lasītprasme, bet par kādu attieksmi pret Mēs iepotējam naudu.

"Kad pienāks laiks, viņš iemācīsies"

Tikpat izplatīts vecāku uzskats ir: "Kad pienāks laiks, viņš visu iemācīsies pats", "Mums neviens nemācīja, bet mēs kaut kā tiekam." Protams, bērns nedzīvo izolēti no pasaules. Pat ja mēs neiesaistīsimies viņa finanšu izglītībā, viņš ar šo tēmu saskarsies, un, pieaugot, arvien vairāk. Dabiski, ka viņš varēs veikt pirkumus, viņam, iespējams, tiks dota nauda, viņam būs vēlme realizēt savas vēlmes, kurām nepieciešama nauda. Jautājums, kā bērns pārvaldīs saņemto naudu. Vai viņa finansiālie lēmumi būs saistīti ar vecāku cerībām, vecvecāku ieteikumiem, sekošanu modei un patērētāju uzvedību, kas pieņemta viņa vidē? Vai arī tās ir saistītas ar savu vajadzību un vēlmju apzināšanos, savu finansiālo mērķu izpratni (lai cik skaļi tas arī neizklausītos)? Vai bērna prātā ir citas iespējas, kā pārvaldīt savu naudu, nevis izmantot to patēriņam? Tāds ir jautājums.

Ko darīt, ja vecāks nav pārliecināts par savu finanšu pratību

“Man pašam ir finansiālas problēmas. Ko es varu iemācīt bērnam? – tas arī ir viens no iemesliem, kas attur vecākus iesaistīties sava bērna finanšu izglītošanā.

Mēģināsim pieiet šim jautājumam racionāli.

Pirmkārt, mēs nevaram noliegt, ka jebkuram pieaugušajam ir lielāka praktiskā pieredze personīgo finanšu jomā nekā bērnam, pat ja šī pieredze neļāva jums sasniegt vēlamos finanšu rezultātus. Neatkarīgi no tā, vai jūsu pieredze ir pozitīva vai negatīva, jebkurā gadījumā varat to novērtēt no rezultāta viedokļa, apzināties, pie kā noveduši jūsu finanšu lēmumi, un izdarīt savus secinājumus. Ticiet man, jums ir ar ko dalīties ar savu bērnu.

Otrkārt, finansēs lielu lomu spēlē neatkarības, atbildības un apziņas līmenis. Piemēram, jūs varat labi pārrunāt ar savu bērnu viņa vajadzības un vēlmes, runāt par konkrētā pirkuma iemesliem, noskaidrot, vai pirkums viņam sagādājis prieku, atbalstīt viņu vēlmē uzkrāt savam mērķim, pastāstīt par krājumu pieredzi. u.c. Bērna finanšu izglītošanā diezgan liela nozīme ir viņu finanšu lēmumu motīvu izpratnei un palīdzībai šo lēmumu seku novērtēšanā. Pat ja jums nav īpašu finanšu zināšanu un prasmju, konfidencialās sarunās jūs varat ļoti labi palīdzēt bērnam izprast konkrēta finansiālā lēmuma iemeslus, palīdzēt viņam saprast, kā tas ir saistīts ar viņa vajadzībām/vēlmēm, iespējams, mērķiem, ar kādām emocijām tas rada sekas. izraisīt bērnam šo lēmumu. Šeit galvenais ir spēt nošķirt bērībā radušās vajadzības un vēlmes no bērna vajadzībām un vēlmēm un neļauties savu ideju uzspiešanai. Lai nodrošinātu racionālu, apzinātu attieksmi pret finansēm, nav nepieciešamas dziļas zināšanas ekonomikā. Es domāju, ka jūs pats to saprotat.

Treškārt, kurš aizliedz nodarboties ar sava bērna finanšu

izglītošanu un vienlaikus paaugstināt savu finanšu pratības līmeni? Ja uzskatāt, ka jūsu finanšu pratības līmenis ir nepietiekams un jums pašam ir daudz ko mācīties, apvienojiet šīs divas jomas. Turklāt tagad tam ir visas iespējas, tostarp daudzi bezmaksas kursi un materiāli. Sāciet vismaz ar šo.

Ceturtkārt, mēs jau teicām, ka finanses, pirmkārt, ir prakse. Mūsu dzīve sniedz bezgalīgas iespējas praktiski audzināt bērnu finansiāli. Dodiet bērnam kabatas naudu (šim svarīgajam jautājumam tiks veltīta atsevišķa nodaļa). Iesaistiet savu bērnu tajā, kas notiek, kad ejat uz banku, veikalu, kad izmantojat bankomātu, pasūtot tiešsaistes servisos, izsniedzot viņam bankas karti utt. Lai viņš nav pasīvs, garlaikots vērotājs, bet procesa dalībnieks, pārrunā ar viņu visu uzzināto un notikušo.

Piektkārt, iespējams, finanšu izglītība mums kļūs tuvāka un skaidrāka, ja uztversim to nevis kā atsevišķi pastāvošu bērna attīstības virzienu, bet gan kā svarīgu un neatņemamu mūsu bērnu patstāvības sastāvdaļu, kā vienu no veidiem, kā izprast apkārtējo pasauli. mums.

Un mēs saprotam, ka mūsu bērna finansiālā maksātspēja un brīvība nākotnē lielā mērā ir atkarīga no tā, kā viņš izturas pret naudu, vai viņš prot pieņemt patstāvīgus finanšu lēmumus, plānot budžetu, gudri krāt, ietaupīt, vai viņš prot monetizēt savas prasmes. , radīt ienākumu avotus utt.

Es domāju, ka visi vecāki, kas māca saviem bērniem finanšu pratību, apliecinās, ka viņi gūst pārliecību par bērna nākotni un izzūd bailes, ka bērns dzīvos no algas līdz algai.

Un to visu mēs, vecāki, varam iemācīt saviem bērniem.

Šajā brīdī iesaku apstāties, nolikt grāmatu un padomāt, vai esat gatavs uzņemties sava bērna finanšu izglītību. Kas tevi apturēja iepriekš? Varbūt kaut kas joprojām neļauj jums sākt sava bērna finanšu izglītību? Vai jums joprojām ir šaubas un bailes? Kuru? Cik patiesas un pamatotas ir šīs šaubas un bailes?

Vispirms apstipriniet sev savu gatavību finanšu izglītību iekļaut sava bērna audzināšanā, un mēs turpināsim.

Ffinanšu izglītība ģimenē

Finanšu izglītība, tāpat kā bērna audzināšana kopumā, notiek ģimenē. Es domāju, ka tas ir skaidrs visiem. Teiksim tā: gribam vai negribam, mēs nododam saviem bērniem savus finansiālās uzvedības modeļus, savus finansiālos uzskatus un attieksmi pret naudu, ienākumiem utt. Ne velti saka: neaudzini bērni, izglītojieties, viņi joprojām izskatīsies kā mēs. Attieksmi pret naudu un materiālo labklājību mēs lielākoties pārņemam no vecākiem. Tas var izpausties vai nu kopēšanas un atkārtotības veidā, vai arī kā pilnīga noliegšana, pretējā finanšu uzvedības modeļa reproducēšana. Piemēram, vecāki taupīja uz visu, ierobežoja sevi un savu bērnu; ja šis modelis bērnam izraisīja sāpīgas sajūtas, viņš var izlemt un atveidot tā pilnīgu pretstatu, vadoties pēc saukļa “Tu dzīvo tikai vienreiz”. Ne pirmais, ne otrais gadījums nav saistīts ar saprātīgu naudas pārvaldību un

savu vajadzību un vēlmju izpratni. Šīs monetārās attieksmes mūsu bezsamaņā internalizē kā “vecāku programmas”, kuras vēlāk ne vienmēr ir viegli saprast. Protams, daudz vairāk faktoru ietekmē bērna turpmāko dzīvi, un uzskati var krasī mainīties, mainoties videi. Bet, redziet, mēs saviem bērniem ļoti palīdzēsim, ja mūsu “vecāku programmas” būs pozitīvas un var paplašināt bērna iespējas nākotnē.

Ik pa laikam vecāki saka, ka nav nemaz tik viegli izglītēt bērnu finansiāli: pašam jāzina finanšu pratības pamati, jāprot skaidri tos nodot bērnam un jāiesaistās gandrīz nepārtrauktā finanšu procesā. savu bērnu izglītību.

Viņi bieži baidās pat sākt. Tā ir normāla un saprotama vecāku reakcija. Šajā sakarā definēsim dažus punktus sev.

Vecāks vienā vai otrā pakāpē vienmēr ir bērna audzināšanas procesā: spēlējas ar bērnu, lasa grāmatu, pastaigājas ārā, kopīgi veic mājas darbus, pārrunā dažādas tēmas, ir paraugs bērnam utt. finanšu izglītība nav kaut kas atsevišķs, bet gan daļa no bērna kā indivīda vispārējās izglītības. Pateicoties finanšu izglītībai, pašas finanses parādās bērna dzīvē un tiek pievērsta uzmanība noteiktiem ieradumiem un prasmēm.

Finanšu pratības apguve nav tūlītējs rezultāts: es iemācījos dzejoli vakarā un noskaitīju to no rīta. Finanšu paradumu, uzskatu un prasmju veidošana prasa laiku. Apskatot tabulu par bērnu finanšu prasmēm pēc vecuma, jūs redzēsiet, ka četru līdz piecu prasmju attīstība notiek divu līdz trīs gadu laikā. Tas ir soli pa solim process. Un liela nozīme ir paša bērna pieredzei, spējai

pieņemot patstāvīgus finanšu lēmumus.

Bērna finanšu izglītībā mums ir daudz palīgu: mūsu literatūras un animācijas klasika ir vienkārši finanšu izglītības tēmu dārgums: “Pinokio”, “Pasaka par zvejnieku un zivtiņu”, “Vovka”. tālajā tālajā valstībā” – tos var uzskaitīt vēl ilgi. Mūsdienās, lai palīdzētu vecākiem, ir izveidots liels skaits materiālu, lai mācītu bērniem finanšu pratību: grāmatas, aplikācijas, spēles, multfilmas utt. Visbiežāk tie tiek nodrošināti bez maksas. Ja jums ir šaubas par savām zināšanām noteiktās tēmās, vienmēr varat piesaistīt speciālistus; Pašlaik notiek semināri, vasaras nometnes un finanšu pratības kursi bērniem. Tie visi ir mūsu palīgi bērna finanšu izglītībā, mums tie tikai prasmīgi jāizmanto.

Kā to izdarīt?

Diezgan bieži ir situācija, par kuru nevaru neuzrakstīt. Jūs esat mamma, kas iesaistās sava bērna harmoniskā attīstībā, tostarp māca viņam rīkoties ar naudu un mēģina ieaudzināt noteiktus finanšu ieradumus. Jūs esat labi darīts! Bet ko tu dari?

Jūs atrodat internetā/grāmatās informāciju par to, kas bērnam būtu jāzina par finansēm noteiktā vecumā, un aktīvi cenšaties to bērnam iemācīt. Rakstīts, ka bērnam līdz 8 gadu vecumam jāspēj pareizi sadalīt kabatas naudu un atlicināt naudu sīkiem pirkumiem. Tātad jūs iedodat bērnam kabatas naudu (un tas ir lieliski!), un viņš to izšķiež vai atdod draugiem. Rakstīts, ka 13–14 gadu vecumā bērnam pašam jākārtos savs budžets un pašam jāsedz daļa izdevumu, taču bērns to pat nevēlas darīt.

Tad vai nu vīlies “visā šajā finanšu izglītībā”, vai, sakodot

zobus un uztraucoties, ka kaut ko dari nepareizi, turpināsi dot kabatas naudu un redzēs, kas notiks tālāk. Vai varbūt neatlaidīgi ieteikt bērnam, kā šo naudu izmantot.

par ko es runāju? Kad māte nolemj sākt iepazīstināt savu bērnu ar naudas pasauli, viņam var būt 3, 6, 10 vai 12 gadi. Šajā vecumā bērns jau ir attīstījis dažas zināšanas un prasmes dabiski, bet dažas prasmes vēl nav izveidojušās, jo nebija iespējas tās iegūt. Piemēram, ja mēs nolemjam 11 gadus vecam bērnam iemācīt finanšu iemaņas, tad viņš var precīzi atšķirt naudas nominālvērtību, prot to skaitīt, ir pieredze patstāvīgos pirkumos utt., bet nevar noteikt savus finansiālos mērķus, aprēķināt tos un sākt tos īstenot (šie bērni tiek izglītoti 9–10 gadu vecumā).

Ko tas nozīmē mammai? Tikai nevajag krist panikā. Mums ir jānoskaidro, kādas nepilnības ir finanšu prasmēs noteiktā vecumā, un jāpalīdz bērnam tās apgūt.

Vispārīgi runājot, izveidojiet savam bērnam izglītojošu maršrutu finanšu pratības jomā. Tas var šķist biedējoši, taču visas grāmatas garumā mēs darīsim tā: noteiksim, kādas zināšanas, prasmes, finanšu paradumus un informētību par naudu ir nepieciešamas jūsu bērnam konkrētajā vecumā; ar ko vari tikt galā pats, kas tam vajadzīgs – kādas grāmatas, filmas, dzīves situācijas utt.; kur nepieciešama finanšu pratības speciālistu palīdzība, kādās tēmās? Rezultātā jūs noformulēsiet bērnam konkrētu plānu, kas jums jādara, ir jāseko tam un jāpielāgo pēc vajadzības.

Tikmēr atbildēsim uz citu daudziem vecākiem svarīgu

jautājumu: vai ir nepieciešama atšķirīga pieeja, mācot finanšu pratību meitenēm un zēniem?

Tas ir dabisks jautājums, kas rodas noteiktā jūsu bērna finanšu izglītības posmā. Mēs intuitīvi saprotam, ka lomas ģimenē attiecībā uz finansēm vīriešiem un sievietēm var atšķirties. Tēli “vīrietis kā apgādnieks, sieviete kā pavarda glabātājs” ir kaut kas, kas nodots paaudzēs.

Īsi precizēsim šo jautājumu pašiem.

Finanšu pratības pamati un principi ir vienādi jebkuram dzimumam.

Bērna vide, viņa ģimene un apkārtnē finanšu izglītībā ir svarīgāki par dzimumu.

Atšķirības pēc dzimuma vērtībām attiecībā uz lomu sadalījumu ģimenē, darbā un pienākumiem; Šis aspekts var būt būtisks finanšu izglītībā lomu un pienākumu sadales vietā ģimenē ar šīs ģimenes ekonomiku/finansēm.

Tāpēc finanšu pratības mācīšanas principi zēniem un meitenēm neatšķiras. Atšķirības sākas kontekstā ar pienākumiem, kas saistīti ar finanšu lietām konkrētas ģimenes ietvaros, un šeit, kā mēs saprotam, modeļi var atšķirties.

Vecāka pozīcija bērna finanšu izglītībā

Varbūt vissvarīgākais ir vecāku stāvoklis bērna finanšu izglītībā.

Mēs bieži domājam, ka zinām, kas ir jādara, kā pareizi, kāds

rezultāts ir labs, kādu rezultātu var uzskatīt par neapmierinošu, un cenšamies to iemācīt savam bērnam.

Bet, iespējams, no savas pieredzes jau esat sapratis, ka finansēs bieži vien nav pareizas vai nepareizas darbības, kaut vai tāpēc, ka mums visiem ir vajadzīgi dažādi finanšu rezultāti un mēs to redzam atšķirīgi. Finanses atspoguļo mūsu dzīvi, mūsu vērtības, mūsu mērķus un vēlmes. Bērnam tie var atšķirties no vecākiem.

Un, esmu pārliecināts, ir svarīgi ieņemt nevis skolotāja, bet gan asistenta un ceļveža amatu savam bērnam.

Vecāku nostāja šeit ir būt par piemēru; Mēs jau teicām: bērni vienmēr atdarina savus vecākus. Nekontrolējiet, bet palīdziet bērnam, pretējā gadījumā nevar būt runas par kaut kādu neatkarību, arī finansiālo neatkarību. Mūsdienās viņi bieži runā par apzinātu audzināšanu. Tomēr ar visu mūsu vēlmi, lai mūsu bērni izaugtu neatkarīgi, mēs bieži nonākam galējībās, tostarp finanšu izglītībā.

Kā finanšu izglītībā nesajaukt lietas un nenonākt galējībās? No galējībām nav grūti izvairīties, ja tās apzinies.

Šeit ir visizplatītākie.

Pirmā galējība – pārmērīga aprūpe un kontrole. Mēs baidāmies, ka mūsu bērns kaut ko nopirks nepareizi vai pēkšņi pazaudēs savu bankas karti. Mēs esam noraizējušies, ka viņš joprojām nevēlas nekam ietaupīt. Esam noraizējušies, ka bērns joprojām neseko līdz saviem ienākumiem un izdevumiem, iespējams, viņu nemaz neinteresē. Rezultātā mēs sākam stāstīt

bēnam, kas un kā viņam jādara, piespiežam viņu darīt to, kas mums šķiet svarīgs, kontrolējam, vai viņš pareizi izdarījis to, ko ieteicām. Rezultātā mēs tā vietā, lai mācītu bērnam pieņemt finanšu lēmumus, mēs tos pieņemam viņa vietā.

Otrā galējībapretstats pirmajam. Vecāki uzskata, ka bērnam viss jāapgūst pašam. Viņi viņam iedeva kabatas naudu un ļāva viņam ar to darīt visu, ko vēlas. Bet bērnam var nebūt pietiekami daudz pieredzes. Kur viņš gūs iespējas pārvaldīt savu naudu, izņemot rotalietas iegādi? Kā viņš zina, ka budžeta plānošana palīdzēs viņam sasniegt savus sapņus? Kurš viņu brīdinās par finansiālo drošību? Viņa vecāki var viņam sniegt dažus padomus.

Un atšķirība ar pirmo galējību šeit ir tāda, ka tā ir iespēju ieteikt, nevis pateikt, ko un kā darīt. Ļaujiet bērnam pieņemt lēmumu, ko tieši darīt. Ir lieliski kopā pārrunāt, kas tā rezultātā notika.

Trešā galējība – vecāki steidzas un pat nestāsta bērnam, kas un kā jādara (kā pirmajā galējībā), bet dara to paši bērna vietā. "Dodiet man savu kabatas naudu, nopirksim šo spēli tūlīt," saka mamma. Gadās, ka bērnam vajadzīgs laiks, viņam ir grūti pirmajā reizē izvēlēties pēc īpašībām un cenas labāko preci, viņam nav viegli uzreiz pretoties visas kabatas naudas iztērēšanai, bet daļu no tās nolikt malā. . Un tas ir labi. Dažkārt bērnam ir nepieciešami 2–3 gadi, lai apgūtu finanšu pamatprasmes. Turklāt prasmes attīstās pakāpeniski, tāpēc nav iemesla steigties.

Kādus darbības veidus mēs visbiežāk izvēlamies? Apskatīsim visbiežāk sastopamos.

Bērnū priekšā nenotiek sarunas par naudu, un ģimenes finansiālās problēmas no viņiem tiek rūpīgi slēptas.

Mēs to darām ar labiem nodomiem, lai pasargātu bērnu no pieaugušo dzīves grūtībām vai tāpēc, ka uzskatām viņu par jaunu šādām sarunām. No otras puses, padomājiet: mēs atņemam bērnam iespēju gūt zināšanas un pieredzi par finanšu jautājumiem savā ģimenē. Kāpēc? Pārrunājot ģimenes finanšu jautājumus, parasti runājam par to, ko izdarījām un kādas sekas saņēmām, kādas darbības plānojam veikt turpmāk, lai situāciju novērstu vai attīstītu. Pēc tam, jo trūkst pieredzes savā ģimenē pārrunāt finanšu jautājumus, meklējot kopīgus risinājumus, nereti var rasties grūtības daudziem jauniešiem un ģimenēm, kuras neprot un nevēlas pārvaldīt ģimenes budžetu, uzkrājot kredītus vai otrādi. , sāpīgi taupot katru santīmu nezināmam mērķim .

Saruna ar bērnu par ģimenes finansēm ir gan nepieciešama, gan noderīga. Šajā gadījumā ir jēga ņemt vērā viņa vecumu: ar pirmklasnieku, iespējams, nevajadzētu apspriest aizdevuma procentus, bet viņam ir jābūt vispārējam priekšstatam par to, no kurienes ģimenē nāk nauda, kā vecāki pelna naudu un kur to tērē (kopumā). Šādi tiek likti finanšu pratības pamati.

Tāpat ir ar finansiālām grūtībām: ja šādas grūtības rodas ģimenē, tad nevajag to slēpt no bērna. Galvenais šeit ir parādīt bērnam savu pārliecību, ka šīs grūtības ir pārejošas, un tas dažreiz notiek, un vecāki zina, kā tās atrisināt un atrisināt. Vienkārši kādu laiku jāatturas no noteiktiem izdevumiem.

Pretējā gadījumā bērnam, nobriedušam, nebūs “imunitātes” pret šādām situācijām un visas finansiālās nepatikšanas viņam būs smags stress. Vēlreiz uzsveru: ir svarīgi, lai bērnam tiktu paskaidrots, ka grūtības ir pārejošas, vecāki strādā pie to risināšanas un noteikti atrisinās. Tas ir nepieciešams, lai bērnam nebūtu pārmērīga trauksme un bailes par šo situāciju.

Nemitīgi uzsverot līdzekļu trūkumu.

Ja vecāki nemitīgi runā par naudas trūkumu, vienmēr ir nobažījušies par ģimenes finansiālo stāvokli un bērns nemitīgi dzird frāzes, ka naudas nav, tad šeit var slēpties briesmas. Tas sastāv no tā, ka bērns var uztvert visu teikto burtiski un jutīsies nelabvēlīgā situācijā vai, vēl ļaunāk, par kaut ko vainīgs. Ja vecāki vienkāršā valodā pat pirmklasniekam paskaidro, ka ievērojamu daļu ģimenes līdzekļu tērē, piemēram, hipotēkas nomaksai, lai nodrošinātu viņu kopējo komfortablu dzīvi, bērns pieņems visu. Šeit ir svarīgi izrunāt priekšrocības: to, ka ģimenei ir atsevišķs dzīvoklis, bet bērnam ir atsevišķa istaba. Un hipotēka nav uz visiem laikiem. Taču atkārtot naudas trūkumu nav jēgas. Tā sauktā “nabadzības psiholoģija” zināmā mērā var būt šķērslis un traucēt bērnam izaugt veiksmīgam un pašapzinīgam cilvēkam.

Bērna finansiālās atkarības izmantošana.

Vecāki atkal ar labiem nodomiem, cenšoties panākt labu uzvedību vai uzcītību, var manipulēt, pārtraucot dot kabatas naudu, kaut ko pērkot bērnam utt. Tas var ietvert arī pārmetumus, ka vecāki atbalsta savus bērnus. Patiesībā mēs redzam, ka bieži tas tikai noved pie protesta un atsvešinātības.

Bērnam var veidoties daudz kompleksu. Labāk ir atteikties manipulēt ar bērnu (galu galā viņš ņem mūsu piemēru). Turklāt vecāku pienākums ir nodrošināt bērnu, un mēs izdalām kabatas naudu, lai iemācītu viņam pieņemt patstāvīgus finanšu lēmumus.

Vērtību aizstāšana.

Mēs vēlamies dot savam bērnam to labāko un bieži apbērt mūs ar rotallietām, dāvanām un, vecumā, naudu. Tas var novest pie tā, ka bērns mīlestību un pieķeršanos sāk saistīt ar materiālajām vērtībām. Ja jūs pērkat to, ko vēlaties, tas nozīmē, ka jūs to mīlat, ja jūs to nepērkat, tas nozīmē, ka jūs to nemīlat. Tad bērniem ir grūti būt draugiem, jo vērtējums no cilvēka nopelniem un draudzības pāriet uz vērtējumu “bagāts – nabags”. Ir lieliski, ja bērnam tiek paskaidrots, ka finansiālā neatkarība un labklājība ir kaut kas labs, kas sniedz daudz iespēju. Bet mīlestība un pieķeršanās var izpausties citos veidos. Ne tikai materiālās lietas var mūs iepriecināt.

"Ēd pats!"

Mēs bieži atsakāmies no bērna piedāvātā kāruma vai kaut kā cita, ar ko viņš gribēja padalīties. Ar vecumu tas sāk attiekties ne tikai uz pārtiku vai lietām, bet arī uz jebkādiem ieguvumiem. Vecāki dažkārt atdod savu pēdējo naudu, izpildot bērnu vēlmes. Diemžēl, šādi rīkojoties, mēs bērnos attīstām pārliecību, ka katrs viņiem ir kaut ko parādā. Jums vienmēr ar pateicību jāpieņem tas, ko bērns ir atnācis dalīties. Ļaujiet konfliktiem, ko bērns dalījās ar mammu, pāraugt par labu ieradumu, un nākotnē bērns domās par citu cilvēku vajadzībām.

Lielas investīcijas un lielas cerības.

Vēlamies visādā veidā sagatavot bērnu turpmākajai dzīvei, vedam uz dažādām sekcijām un pulciņiem.

Jautājums ir, ko mēs tad sagaidām no bērna. Mēs bieži uz viņu liekam lielas cerības, un bērniem ir grūti tikt galā ar šo slogu – attaisnot mūsu cerības. Mums var nebūt lielas cerības uz bērnu, ja mēs saprotam divas lietas:

1. Mūsu bērns ir neatkarīgs cilvēks ar savām vēlmēm un iespējām.

2. Mēs ieguldām viņa izglītībā pēc savas brīvas gribas un vēlmes.

Ir svarīgi noķert sevī pat īslaicīgas šādu galējību izpausmes un neļaut tām traucēt jūsu bērna finansiālo izglītību. Tas ir ļoti vienkārši izdarāms, ja vecāku nostāja finanšu pratības mācīšanā ir balstīta uz vienkāršiem principiem.

Mācot finanšu pratību, mēs saskaramies ar bērna finanšu lēmumiem un to sekām. Tāpēc labāk ar viņu pārrunāt nevis jautājumu “pareizs/nepareizs”, bet gan to, kādu finansiālu lēmumu bērns pieņēma, kas beigās notika, vai viņš ir apmierināts ar notikušo (piedzīvo prieku, laimi utt.) . Ja nē, kādi citi varianti būtu iespējami un kas galu galā notiktu ar citām iespējām. Ar to mēs nemazinām bērna patstāvību, bet parādām iespējamo darbību telpu.

Finanšu lēmumu negatīvās sekas (ko bieži sauc par kļūdām) ir ļoti nepieciešamas. Labi, ka viņi pastāv, tie ir tie, kas palīdz bērnam pārdzīvot sava lēmuma rezultātu un izdarīt secinājumus.

Nav brīnums, ka viņi saka, ka mēs mācāmies no savām kļūdām. Tas patiešām ir viens no efektīvākajiem veidiem. Tajā pašā laikā riski ir minimāli, jo bērnībā pieļautās finansiālās kļūdas izmaksas ir niecīgas, jo bērns, kā likums, pārvalda mazas summas.

Bērna finansiālie lēmumi ir viņa atbildība; Ja viņam ir kāda problēma, nav jāsteidzas ar tās risināšanu. Ja bērns pirmajā dienā iztērēja visu kabatas naudu un palika bez santīma, nav jāskrien pie viņa un jāpiedāvā jūsu palīdzība. Ļaujiet viņam izdzīvot situāciju. Ja nepieciešams, viņš ar jums sazināsies pats. Ja bērnam ir jautājums, piemēram, ko vislabāk pirkt vai kā vislabāk pārvaldīt naudu, nesniedziet tiešu atbildi. Runājiet par iespējamām iespējām un to, kas varētu notikt katras iespējas rezultātā. Ārkārtējos gadījumos frāze “Es darītu tā..., bet tu izlem pats” atstās bērnam izvēli. Atbalstiet savu bērnu viņa lēmuma pieņemšanā. Un šeit ir ļoti smalka līnija: no vienas puses, bērns visu izlemj pats, no otras puses, viņam ir svarīgi saprast, ka vecāki vienmēr ir blakus un vienmēr viņu atbalstīs.

Esmu pārliecināts, ka šie principi jums ir acīmredzami un jūs tos ievērojat.

"Tas ir pārāk grūti vecākiem," jūs sakāt. Nepavisam. Un jūs to redzēsiet, jums vienkārši jāsāk. "Mums jau bērnam ir daudz kas jāiemāca," var būt šādi viedokļi. Jā, protams. Bet, par laimi (vai diemžēl), finanšu izglītībā gandrīz viss ir atkarīgs no vecākiem,

viņi ir paraugs bērnam. Bieži vien mēs vēlamies ātrus rezultātus. Parasti vēlmei atdot visu uzreiz seko trīs kļūdas, kas apgrūtina mēģinājumus mācīt finanšu pratību. Kas viņi ir?

Pirmkārt, vēlmē izvirzīt neiespējamus uzdevumus. Nav nepieciešams sniegt bērnam vairāk informācijas, nekā viņš var saprast un apgūt. Ne velti zināšanas un prasmes finanšu pratībā bērniem tiek skaidri vērtētas pa gadiem, un vairāku finanšu prasmju apgūšanai tiek doti līdz diviem gadiem. Bet dažreiz mēs, vecāki, steidzamies. Mēs vēlamies dot vairāk, mācīt vairāk. Bet, ja neņemam vērā bērna vecumu un individuālās īpašības, tas var izraisīt daudz negatīvu emociju un bērna intereses zudumu par naudas tēmu.

Otrkārt, nav jēgas piespiest. Finanšu izglītība nav saistīta ar bērna interesi par finanšu tēmu. Tas ir par to, kā piesaistīt bērna interesi, praktiski izskaidrot personīgo finanšu principus un veidot prasmes.

Treškārt, jūs nevarat izteikt trauksmi un savu negatīvo attieksmi pret naudu. Katram no mums var būt negatīva pieredze personīgo finanšu jomā un mijiedarbībā ar finanšu iestādēm. Dažreiz vecāki var pārnest negatīvas emocionālas konotācijas uz diskusijām par šo tēmu ar saviem bērniem. Protams, labāk nelolot negatīvus uzskatus par naudu un mēģināt racionāli apspriest finanšu jautājumus.

Lieliski saprotu, kā jūtas vecāks, kurš jau sen nolēmis, ka bērnam ir svarīgi mācīt finanšu pratību un viņš to darīs, bet nemitīgi to atliek, vienkārši nesaprotot, ar ko sākt. Šis vecāks

periodiski apvaino sevi, ka laiks iet, un viņš ir neaktīvs. Ir ieskatu mirkli, un viņš kopā ar bērnu lasa attiecīgas grāmatas, spēlē ekonomiskas spēles, runā par naudu, taču nepamet sajūta par šo darbību nesistemātiskumu. Tā mijas miera mirkli un ieskatu mirkli.

Diemžēl (vai par laimi) šeit neizdosies tā, kā mūzikā vai sportā: iedod skolotājam vai trenerim, un bērns tiks iemācīts; tur ir nepieciešama vecāku līdzdalība, bet galvenais slogs gulstas uz skolotāju vai treneri.

Finanšu izglītībā vecākam ir vadošā loma. Finanšu izglītība nav teorija, bet gan prakse, ar kuru bērns saskaras pastāvīgi, katru dienu un kuru vada vecāki.

Tajā pašā laikā pašmācība finanšu pratībā, kursi, spēles, rokasgrāmatas, grāmatas un karikatūras – viss darbojas!

Bet tas darbojas, ja vecākiem ir izpratne par tā saukto bērna kustības trajektoriju finanšu izglītībā. Kad vecākam ir priekšstats, kad, ko un ar ko mācīt. Māte jūtas pārliecināta un mierīga, ja saprot, ka šeit viņa var patstāvīgi izveidot bērnam ieradumu, šeit viņai ir jāmācās no pasniedzējiem, šeit pietiek izspēlēt dažus spēles ciklus un pielietot prasmi praksē, utt.

Jums ir šī grāmata jūsu rokās. Tas nozīmē, ka jums ir iespēja sākt sistemātiski apgūt finanšu pratību.

Un jā, finanšu izglītībā darbojas abi principi: “nekad nav par vēlu sākt” un “jo ātrāk, jo labāk”.

2. nodaļa. Finanšu pratība. Ko mēs mācām?

Prioritātes, finanšu mērķi, ienākumi, izdevumi, ieradumi, prasmes, bankas, aizdevumi, noguldījumi, finanšu domāšana, finanšu organizācijas un vēl daudzas jo daudzas citas tēmas, kas saistītas ar naudu un finansēm kopumā – ar to mēs sastopamies, iedziļinoties finanšu pratības jautājumos, tostarp bērniem.

Kā šeit neapjukt? Ir tik daudz kas jāsaprot un, galvenais, jāsaprot, ar ko sākt, ko mācīt kādā vecumā.

Atvērtajos informācijas avotos mēs varam viegli atrast sarakstu ar to, kas finansiāli izglītotam cilvēkam būtu jāzina, jāsaprot un jāspēj darīt. Šo sarakstu varat viegli atrast arī patstāvīgi, taču mēs nekoncentrēsimies uz zināšanu un prasmju sarakstu, bet gan mēģināsim izprast loģiku.

Vispirms nedaudz precizēsim, ko nozīmē termins “finanšu pratība”.

No vienas puses, ar finanšu pratību mēs saprotam zināšanas un prasmes, kas palīdz risināt ikdienas finanšu problēmas: veikt pirkumu vai ne; atrast sev izdevīgu pirkuma iespēju; sadali savus ienākumus tā, lai ar tiem pietiktu obligātajiem/vēlamajiem izdevumiem un saviem finanšu mērķiem; droši veikt maksājumu; izvēlēties pareizo ieguldījumu utt.

Savukārt finanšu pratība ietver tādas prasmes kā prasme

izvirzīt mērķi (šajā tēmā – finanšu mērķis), atrast un analizēt informāciju, spēju noteikt prioritātes, sastādīt plānu mērķu sasniegšanai u.c.

Treškārt, mūsu finanšu uzvedības modeļus ietekmē tas, ko mēs domājam par naudu, par nopelnīšanas iespējām, par sevi, par bagātiem cilvēkiem un bagātības pieejamību kopumā. Tie ir tā sauktie uzskati, saskaņā ar kuriem mēs bieži pieņemam lēmumus un rīkojamies. Tas var būt mazāk par finanšu pratību, bet vairāk par informētību. Taču finanšu pratībā, tāpat kā citās jomās, izpratnes līmenim ir liela nozīme.

Faktiski otrā puse ir prasmes, kuras mēs pielietojam konkrētās situācijās no pirmā saraksta. Un mēs tos piemērojam saskaņā ar pieņemtajiem lēmumiem, pamatojoties uz mūsu pārliecību, uz trešo pusi. Tā viss ir savstarpēji saistīts.

Ideālā gadījumā, mācot finanšu pratību, mums ir svarīgi ņemt vērā visus iepriekš minētos aspektus.

Ja tagad ir vēlme grāmatu aizvērt, jo šķiet par grūtu, pagaidi – pamazām, grāmatu lasot, viss sanāks vienā bildē.

Nedaudz vēlāk aplūkosim finanšu pratību pēc vecuma un kā soli pa solim attīstīt finanšu prasmes un ar kuras palīdzību varam iemācīt bērnam prasmīgi pārvaldīt finanses.

Tikmēr apskatīsim pamatlietas, kuras bērnam ir jēga saprast un ar kurām ir vērts uzsākt bērnu finanšu izglītību.

Atcerēsimies, vai esat saskārušies ar situāciju, kad bērns visam veikalam kliedz: “Mammu, lūdzu, nopērc!” Nav pārliecināšanas vai komentāru, piemēram, “Kāpēc jums ir vajadzīga šī rotallietā?”

Mājās ir tāds pats!" vai "Nav naudas!" nepalīdzi. Viss, par ko šajā situācijā visbiežāk domā vecāki, ir paņemt bērnu un ātri pamest veikalu.

Bērnu psihologi, visticamāk, šo situāciju komentēs savā veidā. Taču no finanšu pratības viedokļa šī ir pirmā pazīme, ka ģimenē finanšu izglītības nav vai tā ir nepietiekama. Kāpēc? Tagad viss kļūs skaidrs.

Mums apkārt ir tik daudz informācijas par to, kādā vecumā ar bērnu nodarboties ar finanšu pratību, kā pareizi dot kabatas naudu, ko un kādā vecumā bērnam ir jēga mācīt no finanšu izglītības viedokļa, daudz no praktiskiem materiāliem. Kā saka daudzi vecāki: "mana galva griežas...". Kur sākt? Ja vecāks nolemj sākt finansiāli audzināt savu bērnu, kam vispirms jāpievērš uzmanība?

Ja mēs izejam no tā, ka jēdziens "personīgās finanses" lielā mērā ir saistīts ar lēmumu pieņemšanu, izvēli, par prioritātēm, tad vispirms ir jēga pievērst uzmanību tam, lai palīdzētu bērnam sākt saprast savas vajadzības, vēlmes. To var darīt jau no mazotnes.

Kā mēs saprotam, vajadzības ir tas, kas mums ir nepieciešams, lai uzturētu dzīvi sev ērtā līmenī. Ir svarīgi runāt ar bērnu par viņa paša vajadzībām un par vispārējām ģimenes vajadzībām un par katra ģimenes locekļa vajadzībām. Pamats tālākai finanšu izglītībai ir bērna izpratne, ka pastāv gan ģimenes vajadzības, kas nepieciešamas ērtai dzīvei visiem tās locekļiem, gan arī mamma, tēta un bērna atsevišķās vajadzības.

Ir grūti apmierināt visas vajadzības, jo tās parasti ir neierobežotas. Šajā grāmatā mēs runāsim par tām vajadzībām, kuru apmierināšanai nepieciešami finanšu līdzekļi. Mums pastāvīgi jāiegādājas pārtika, jāmaksā par komunālajiem maksājumiem, jāatjauno drēbju skapis utt. Līdzekļus minimālo dzīves pamatvajadzību apmierināšanai klasificējam kā obligātus izdevumus, taču ir arī vajadzības pēc iespaidiem, atpūtas utt. Izdevumi tām vajadzībām, kuras to dara nepieder pie dzīvībai nepieciešamā minimuma, mēs, kā likums, saucam par “vēlamu”. Kategorija starp obligātajiem un vēlamajiem izdevumiem zināmā mērā ir patvaļīga un dažādās ģimenēs atšķiras. Kas tavā ģimenē tiek uzskatīts par obligātiem izdevumiem (bez kā nevar iztikt), kas par vēlamajiem izdevumiem (no kuriem vajadzības gadījumā vari atteikties), izlem pats. Būtībā gradācija ir atkarīga no ģimenē pieņemtajām vērtībām un dzīves līmeņa. Dažiem maksas pulciņi bērnam un peldbaseins vecākiem ir obligāti izdevumi, jo veselīgs dzīvesveids un izglītība ir prioritāras vērtības ģimenē. Dažiem maksas klubi un peldbaseins tiks uzskatīti par vēlamajiem izdevumiem, jo veselīgs dzīvesveids un izglītība ir mazāka prioritāte salīdzinājumā ar citām vērtībām. Nav jēdziena “pareizi/nepareizi”, “labi/slikti”. Ir ģimenes vērtības un to prioritāte ģimenes locekļiem.

No 5–6 gadu vecuma bērns var apzināties savas vajadzības un vēlmes. No 6-7 gadu vecuma bērns spēj atšķirt obligātos un vēlamos izdevumus.

Bet, redz, par iekārojamu var uzskatīt arī tādu pirkumu, ko

bērns jau sen ir gribējis. Iegādājies dārgu lietu, viņš to bauda ilgu laiku, tas viņam rada daudz pozitīvu emociju. Šādi pirkumi var padarīt mūsu dzīvi priecīgāku.

Kā iekārojamus varam pieskaitīt arī pirkumus, kas veikti impulsīvi: redzēju, gribēju, nopirku un aizmirsu.

Turklāt pirmais vēlamu pirkumu variants ļoti atšķiras no otrās saņemto pozitīvo emociju kvalitātes un ilguma ziņā. Un, lai parādītu bērnam, ka arī vēlamie pirkumi var būt dažādi, var izmantot gradāciju: obligātie pirkumi – vēlamie pirkumi – papildus pirkumi.

Tādējādi mēs saņēmām sekojošo.

Obligāts Tie ir izdevumi, bez kuriem cilvēks nevar iztikt. Mēs nevaram nepirkt pārtiku bez pārtikas cilvēks nevar dzīvot ilgi. Ja nemaksāsi par komunālajiem pakalpojumiem, pēc kāda laika tie var tikt izslēgti un jums būs jāsež tumšā, aukstā telpā ar sveci.

Vēlamie izdevumi – Tie ir izdevumi par precēm un pakalpojumiem, bez kuriem jūs varat iztikt. Piemēram, var iztikt bez teātra un kino, bez ceļošanas utt. Taču, kā likums, vēlamie pirkumi mūsu dzīvei piešķir prieku, sniedz pozitīvas emocijas un iespaidus, kas paliek atmiņā. Taču situācijā, kad nepietiek līdzekļu obligāto izdevumu segšanai, varam atteikties no vēlamajiem.

Papildus izdevumi – tas ir kaut kas, bez kā mēs varam viegli iztikt, un tas, kas mums nesagādā prieku (vai sagādā, bet ļoti īsu laiku). Parasti mums rodas papildu izdevumi impulsu pirkumu un reklāmas iespaidā.

Praksē, ja bērns saņem kabatas naudu un ar to iepērkas, varat lūgt viņam atcerēties, kādus pirkumus viņš veicis pēdējās nedēļas laikā un vai starp tiem nebija kādi lieki (kad viņš pirka, iztērēja naudu un neveica). izmantojiet pirkumu/aizmirsu par to).

Šeit ir grūti pretoties un neuzstāt, ka bērns nepērk, no vecāku viedokļa, “nevajadzīgu” rotaļlietu/lietu. Bet padomāsim par to, ka nevarēsim pastāvīgi būt kopā ar bērnu un visu viņa vietā izlemt, tāpēc efektīvāk, ja bērns gūst savas atziņas.

Šajā gadījumā mums ir svarīgi palīdzēt bērnam fiksēt viņa emocijas. Vienkāršākais veids ir ar jautājumiem: bērnam tiek uzdots virkne jautājumu, lai viņš apzinātos savas emocijas. Mēs varam uzdot bērnam jautājumu, kas ir viņa emociju un viņa lēmuma “stops” un fiksācija pirms pirkuma veikšanas: vai viņš patiešām vēlas šo rotaļlietu; vai viņam tiešām ir vajadzīga šī rotaļlieta; Cik ilgi viņš domā, ka viņa viņu iepriecinās? Mēs nespiežam, neatrunājam, mēs vienkārši uzdodam jautājumus.

Protams, lielākā daļa bērnu uzreiz atbild: “Jā! Jā! Jā!” – Es ļoti gribu dabūt rotaļlietu. Tomēr mēs ierakstījām emocijas un lēmumu.

Tūlīt pēc pirkuma mēs uzdodam bērnam jautājumu, lai stiprinātu izpratni par emocijām: “Vai esat apmierināts ar pirkumu? Vai esat apmierināts ar pirkumu? 5-6 stundas pēc pirkuma veikšanas mēs uzdodam jautājumu: “Kur ir tava jaunā rotaļlieta? Vai ir interesanti ar viņu spēlēties? Vai nožēlo, ka iegādājāties šo rotaļlietu? Vai viņa dara tevi laimīgu?” 2-3 dienas pēc pirkuma veikšanas atkārtojam jautājumus: “Kur ir tava

rotallīeta? Vai tu spēlē ar viņu? Vai esat apmierināts ar pirkumu? Vai viņa dara tevi laimīgu?"

Būtībā ar šiem jautājumiem mēs palīdzam bērnam apzināties savas emocijas dažādos posmos pirms un pēc pirkuma.

Tūlītēja maģija nenotiks pēc pirmās iterācijas, maz ticams, ka "gribu-gribu" apstāsies. Bet jums ir jābūt pacietīgam un jāuzdod jautājumi par katru pirkumu.

Pēc noteikta laika jūs būsit pārsteigts: bērns uzdos sev šos jautājumus. Pārbaudīts!

Metode labāk darbojas situācijā, kad bērnam ir kabatas nauda un ar to veic pirkumus.

Šādu fiksāciju ciklu ir jēga veikt periodiski, lai bērns pats saprastu lēmuma pieņemšanas metodi: pirkuma saistību ar reālu vajadzību vai ar savu ilgtermiņa prieku/apmierinātību.

Kāpēc šim bērnam tas viss ir vajadzīgs? Laika gaitā, pamatojoties uz šo gradāciju, viņš varēs noteikt prioritātes un pieņemt saprātīgus lēmumus par to vai citu pirkumu.

Paralēli savu vajadzību apzināšanai ir jēga apspriest vēl vienu svarīgu finanšu pārvaldības punktu: ir grūti apmierināt visas jūsu vajadzības. Kāpēc? Jo vajadzības ir bezgalīgas, un resursi, šajā gadījumā finansiālie, šobrīd parasti ir ierobežoti. Un, ja pasaulē bieži vien ir pietiekami daudz resursu, tad noteiktā laika periodā mēs saņemam ienākumus noteiktā apmērā. Mūsu vajadzības, pirmkārt, ir reproducējamas (mēs visu mūžu nevaram ēst vienu ēdienu, visu atlikušo mūžu nopirkt vienu apavu pāri utt.); otrkārt, pieaugot mūsu ienākumiem, kā likums, aug arī mūsu vajadzības,

taču vajadzību skaitu, kuras varam apmierināt, bieži ierobežo mūsu ienākumu līmenis.

Šīs atziņas visātrāk nāk ar praksi. Šajā tēmā labi darbojas ne tikai spēles, bet arī ģimenes vajadzību kartes, ģimenes padomi un savas kabatas naudas pārvaldīšana.

Piemēram, no 6–7 gadu vecuma un dažkārt arī agrākā vecumā ar bērnu var mēģināt spēlēt kā mājas detektīvs, kura uzdevums ir noskaidrot, kādas vajadzības ir katram ģimenes loceklim. Lai to izdarītu, jums būs jāiztaujā visi un jāuzzīmē sava veida karte: kurš ko vēlas ģimenē, vai ir vajadzības, kas sakrīt, vai ir daudz individuālo vajadzību.

Ģimenes padomi ir ļoti svarīgi bērna finanšu izglītībā. Es saprotu, ka lielākajā daļā ģimeņu tētis un mamma visus finanšu lēmumus apspriež atsevišķi, “aiz slēgtām durvīm”. Kopīga aktuālo, nākotnes jautājumu pārrunāšana un sarežģītu situāciju risināšana pie viena galda pieņemts tikai nelielā skaitā ģimeņu. Tomēr es ļoti iesaku šo praksi.

Protams, katra ģimene pati nosaka to jautājumu loku, kas tiek pārrunāti ar bērniem.

Un tā kā mēs ģimenes padomē iekļaujam mācību un audzināšanas funkciju, ar bērniem pārrunājamo jautājumu loks ir tieši atkarīgs no tā, ko ar šo praksi vēlaties iemācīt bērnam. Un, ja bērns ir klāt ģimenes padomē, tad ārkārtīgi svarīgi ir neignorēt viņa viedokli, bet gan ņemt vērā viņu kopā ar citiem ģimenes locekļiem vai vismaz uzklausīt bērna viedokli. Ģimenes vajadzības kopumā un katra tās dalībnieka vajadzības atsevišķi

ir tas, par ko var runāt padomē.

Kā bērna dalība ģimenes padomē ir noderīga no finanšu izglītības viedokļa?

Ģimenes padomes var saukt par mācīšanos sadarbībā.

Bērns gūst pieredzi (pat ja šajā brīdī tikai vēro) reālu ģimenes finanšu analīzi, redz, kādas vajadzības pastāv ģimenē, kā ģimene plāno nākotnes mērķus, kā tiek plānoti lieli pirkumi, kā tiek apspriestas problēmsituācijas un kādi ir konkrētu situāciju risināšanas veidi. Bērnam šī ir nenovērtējama pieredze.

Ģimenes padomē iesaisti bērnus ģimenes budžeta apspriešanā un atvaļinājumu plānošanā. Piemēram, pārrunājiet, ko ģimene sagaida no atvaļinājuma, kādas ir tās vajadzības un kā jūs varat šīs vajadzības apmierināt. Pārrunājiet savu atvaļinājuma budžetu: norādiet, ka, lai kaut kur dotos atvaļinājumā, jums ir jātērē nauda biļešu iegādei, viesnīcas numuru apmaksai un izklaidei. Vai visam pietiek līdzekļu, šajā gadījumā naudas, vai ģimene iekļaujas atvēlētajā budžetā? Tas palīdzēs jūsu bērnam pieņemt jēgpilnu pieeju sava budžeta plānošanai nākotnē.

Iesaistišanās ģimenē radušos jautājumu risināšanā palīdz bērnam attīstīt patstāvību. Tāpēc svarīgi interesēties par bērna viedokli par domē lemtajiem jautājumiem (protams, ņemot vērā viņa vecumu): kādu laika pavadīšanas variantu brīvdienās izvēlēties, kādas markas auto viņam patīk vislabāk, kāda dāvana viņš izvēlētos vecmāmiņas jubilejā, kā labāk – nopirkt spēļu konsoli tagad vai izmantot šo naudu, lai nedēļas nogalē ar visu ģimeni dotos uz brīvdienu māju utt. Ģimenes

padome veicina augstu bērna iesaisti ģimenē lietas. Izpratne par notiekošo ģimenē dod bērnam papildu pamatojumu savu lēmumu pieņemšanai, viņš ņems vērā ne tikai savas intereses un vēlmes, bet arī ģimenes prioritātes un intereses.

Ģimenes padomēs bērni visātrāk var iemācīties uzklaustīt citu viedokļus, izturēties pret viņiem ar cieņu, skaidri un pārliecinoši izteikt savas domas, argumentēt un argumentēt savu viedokli.

Bērna kabatas nauda ir visefektīvākā vajadzību un resursu tēmā. Pārvaldot savu kabatas naudu, bērns pamazām iemācās pārvaldīt savas vēlmes un vajadzības, noteikt prioritātes ierobežotu resursu situācijā (finanšu jomā šis resurss ir nauda).

Kad bērns saprot, ka vajadzības ir neierobežotas un resursi ierobežoti, rodas nepieciešamība noteikt prioritātes, izlemt, kas viņam ir svarīgākais. Izlemiet, kā vislabāk apmierināt savas vajadzības ar ierobežotiem resursiem. To var izdarīt gan spēļu situācijās, gan pārrunājot vajadzības, vēlmes un resursus, izmantojot ģimenes locekļu piemēru. Piemēram, ar bērniem vecumā no 5 līdz 7 gadiem jūs varat spēlēt spēli “Ko mēs ņemsim līdzī?”, un pēc tam – iespējas: pārgājienā, baseinā, teātrī utt. zināma spēle, kuras būtība ir tāda, ka mēs izvēlamies, piemēram, ko ņemsim līdzī pārgājienā.

Pēc tam mēs izveidojam priekšmetu sarakstu, kurā ir iekļauts tas, kas attiecas uz vajadzībām un kas attiecas uz vēlmēm. Piemēram, pārgājienu: sērkociņi, lelle, telts, mīļākā rotallietā, bļodas cepure, konfektes, moskītu aerosols u.c. Radām ierobežotu resursu situāciju. Alternatīvi, pārgājienā

varam paņemt līdzī tikai 3 (vai 5) preces.

Un tad no visām mantām kopā ar bērnu izvēlamies 3 (vai 5), kuras ņemsim līdzī. Kopīgi spriežam, kāpēc katra manta mums ir vajadzīga, neatkarīgi no tā, vai bez tās varam iztikt pārgājienā vai nē, līdz visas lietas tiek klasificētas kā vajadzības vai vēlmes un tiek noteiktas pašas 3 (vai 5) lietas, ko ņemsim līdzī.

Veikala situācijas ir piemērotas bērniem vecumā no 8 līdz 10 gadiem. Piemēram, jūs kopā izveidojat sarakstu ar pārtikas precēm, kas jāpērk, un sarakstu ar to, ko bērns vēlētos iegādāties. Jums ir noteikta un ierobežota summa pirkumiem veikalā. Dodieties uz veikalu ar sarakstu. Likumsakarīgi, ka naudas nepietiek gan obligātajiem, gan vēlamajiem pirkumiem, un bērns izdara izvēli, izvērtējot sekas, piemēram, analizē, kas notiks, ja nepirksim maizi, bet pirksim konfektes; kas notiks, ja mēs nepirksim kaķim barību, bet nopirksim saldējumu utt. Un kāpēc mēs nevaram iztikt bez dažiem pirkumiem, bet mēs varam iztikt bez citiem.

Bērniem no 11 gadu vecuma šī prasme tiek praktizēta, izmantojot savu budžetu, kurā tagad jāiekļauj obligātie izdevumi (piemēram, apmaksā par mobilo tālruni). Un bērns sava budžeta ietvaros kabatas naudas ietvaros jau pieņem lēmumu, kur tērēs savu naudu, un ar vecāku palīdzību izvērtē sava lēmuma sekas.

Par šo tēmu ir daudz dažādu vingrinājumu, daudz galda spēļu, kurās jāsašķiro preces vajadzīgajās un vēlamajās.

Vajadzību, vēlmju un resursu izpratnei var piekļūt, izmantojot ģimenes vajadzību karti. Ar bērnu var pārrunāt, ka vecākiem

ir noteikti ienākumi, kas jāsadala tā, lai ar tiem pietiktu gan ģimenes vispārējām vajadzībām, gan katra biedra vajadzībām. Un tieši tāpēc, ka vajadzību ir daudz, un vecāki saņem noteiktus ienākumus, ir jāizvēlas, kuras vajadzības apmierināt, kuras atlikt un kuras var atteikties. Tāpēc vecāki ne vienmēr pērk bērnam rotaļlietu.

Šeit sākas gudrs patēriņš. Bērni bieži nesaprot, kāpēc nevar izpildīt visas viņu vēlmes. Viņi arī nesaprot šo vēlmju īstenošanai nepieciešamo resursu patieso vērtību. Tāpēc ir svarīgi parādīt, kā vajadzības un resursi ir savstarpēji saistīti, un iemācīt noteikt prioritātes.

Lemjot par konkrētas vajadzības apmierināšanas izmaksām, tās jāsalīdzina ar citām vajadzībām: kas ir prioritāte un no kā var atteikties. Resursiem vajadzību apmierināšanai vienmēr jābūt saistītiem ar iespējām. Mūs ierobežo mūsu ienākumu līmenis, un mēs nevaram tērēt vairāk, nekā saņemam. Nauda jātērē tā, lai apmierinātu pēc iespējas vairāk svarīgu vajadzību sev ērtā līmenī.

Tāpēc mums vienmēr ir jautājums: kā ar saviem resursiem (ienākumiem) apmierināt maksimālo savu vajadzību skaitu?

Šeit jūs varat sākt iepazīstināt bērnu ar atļaidēm, akcijām un izpārdošanām kā līdzekli šīs problēmas risināšanai. Kopīga došanās uz veikalu, iepirkumu sarakstu sastādīšana, konkrētas preces izvēle, atļaižu un izpārdošanas ņemšana vērā, iepirkšanās internetā – tas viss palīdz bērnam apgūt veidus, kā ar saviem ierobežotajiem resursiem apmierināt maksimāli daudz savu vajadzību.

Nākamais jautājums, ko darīt, ja jūsu resursu (kabatas naudas) nepietiek nepieciešamajam pirkumam? Šeit mums ir vairākas iespējas, kā minimums – sākt krāt (par taupīšanas prasmes attīstīšanu sīkāk runāsim nākamajā nodaļā); labākajā gadījumā padomājiet par saviem ienākumiem.

Kā izvairīties no visas naudas iztērēšanas un daļu atstāšanas, lai iekrātu vēlamajam pirkumam? Nākamā nepieciešamā atziņa: lai nodrošinātu komfortablu dzīves līmeni, izdevumiem jābūt mazākiem par ienākumiem. Par ko? Lai būtu ko ietaupīt savam sapnim. Ienākumu un izdevumu plānošana un uzskaitē palīdz atrisināt šo problēmu. Runājot par bērnu finanšu prātību, ienākumu un izdevumu uzskaitē nav viegls uzdevums. No vienas puses, tas ir saistīts ar to, ka daudzi vecāki neseko līdzi savām finansēm. Attiecīgi bērniem šādas uzvedības modeļa nav. Piekrītu, ir grūti kaut ko iemācīt, ja paši to nepraktizējam un paši tam neticam. Daudzi pieaugušie sāk veikt uzskaiti par ienākumiem un izdevumiem, bet laika gaitā viņi atsakās, jo mēs paši neesam pilnībā noteikuši, kāpēc mēs veicam šo uzskaiti. Uzskaites veikšana uzskaites kārtošanas nolūkā patiešām ir diezgan garlaicīga un bieži vien bezjēdzīga.

Tātad, kāpēc mums vajadzētu mācīt saviem bērniem sekot līdzi saviem ienākumiem un izdevumiem, un kā tas viņiem palīdzēs pieaugušā vecumā? Mēs visi zinām: lai īstenotu savus sapņus, veidotu uzkrājumus lieliem pirkumiem, veidotu kapitālu, mums ir nepieciešams, lai mūsu ienākumi būtu lielāki par izdevumiem. Ja visus savus ienākumus tērējam kārtējam

patēriņam, tas ir, mūsu izdevumi ir vienādi ar ienākumiem vai pat pārsniedz tos, tad mums neatliek līdzekļu, ko varētu ieguldīt savu sapņu, savu finansiālo mērķu sasniegšanā. Situāciju, kad ienākumi pārsniedz izdevumus, cita starpā nodrošina arī jūsu izdevumu kontrole, šajā gadījumā grāmatvedības veidā. Tagad es nosaukšu dažas acīmredzamas lietas, bet es domāju, ka ir jēga tās pieminēt. Grāmatvedība, pirmkārt, ļauj kontrolēt izdevumus, tas ir, skaidri zināt, cik un kur iztērējāt. Otrkārt, tas ļauj optimizēt izdevumus, jo visa mūsu patēriņa struktūra mums ir acīmredzama, un mēs skaidri redzam, kuras izdevumu pozīcijas varam optimizēt, uz ko un kā rēķina. Treškārt, grāmatvedība ļauj plānot savas finanses, šajā gadījumā vairs nav “mēs par naudu, bet nauda ir par mums”, tās ir mūsu pārziņā. Ceturtkārt, grāmatvedība ļauj palielināt izpratni par patēriņu. Kad mums ir plāns, mēs saprotam, cik daudz mums ir jāuzkrāj savam sapnim, tad katrs impulsa pirkums mums vairs nav tikai pirkums, tas ir kaut kas tāds, kas mūs attālina no sapņiem, mēs sākam vairāk apzināties savu izdevumiem.

Tāpēc ir lietderīgi mācīt bērniem sekot līdz ienākumiem un izdevumiem.

Kad mēs saprotam, kuras izdevumu kategorijas ir mūsu budžetā, pie kuras grupas tie pieder (obligāti/vēlami), varam precīzāk plānot savu budžetu.

Izdevumu, ienākumu un uzkrājumu plānošana, saprātīga sadale un uzskaitē ir finanšu vadība, no kuras atkarīga mūsu labklājība.

Kāpēc bērniem tas ir vajadzīgs? Bērniem ir svarīgi saprast, ka ar ienākumu gūšanu vien nepietiek. Svarīgi ir spēt plānot un pārvaldīt savus izdevumus. Atsakies no dažiem par labu citiem, nosaki prioritātes, veido uzkrājumus.

Nedaudz apkoposim iepriekš minēto.

Tātad vēlmes un vajadzības ir neierobežotas. Resursi, kas nepieciešami vajadzību un vēlmju apmierināšanai, bieži vien ir ierobežoti, tāpēc ikdienā saskaramies ar nepieciešamību izvēlēties, kuras vajadzības, kādā apjomā un secībā apmierināt.

Tas nozīmē, ka ir jēga sākt ar palīdzību bērnam izprast viņa vajadzības, vēlmes un resursus. Izpratne par savām vajadzībām un resursiem un pēc tam arī finanšu mērķiem, prioritātēm un iespējām parasti ir izvēles pamatā, finansiālo lēmumu pamatā, ko bērns pieņems. Tāpēc, lai izdarītu šo izvēli, pieņemtu finansiālu lēmumu nevis reklāmas, ne modes, ne vides padomu iespaidā, bērnam ir svarīgi iemācīties apzināties savas vajadzības un vēlmes. Efektīvāk to darīt ar praksi, tostarp ar pirmo pirkumu pieredzi.

Šis ir pirmais solis.

Tad mēs varam pāriet pie jautājuma: kā mēs varam apmierināt savas vajadzības? Pamatvajadzību pēc uztura apmierinām ar pārtiku, vajadzību pēc siltuma ar apģērbu utt.. Un tad mēs ar bērnu atklājam, ka nauda pati par sevi nevar apmierināt mūsu vajadzības (ar naudu nevaram remdēt izsalkumu, nevaram tās sev uzvilkt utt.). Kāpēc tad mums dzīvē ir vajadzīga nauda? Šeit mēs nonākam pie naudas kā universāla apmaiņas

līdzekļa funkcijas. Par naudu mēs varam nopirkt kaut ko tādu, kas apmierinās mūsu vajadzības. Par naudu mēs varam iegādāties preces un pakalpojumus, kas mums nepieciešami, lai apmierinātu mūsu vajadzības. Rodas apziņa, ka nauda nav naudas dēļ, bet nauda kā resurss. Turklāt, piemēram, veikalā mēs mainām naudu pret precēm. Un, iesaistoties noteiktās aktivitātēs, mamma un tētis pret naudu apmaina savu laiku, zināšanas, prasmes, pieredzi, enerģiju, spējas, profesionalitāti utt. Un jo vairāk prasmju un iemaņu cilvēkam ir, jo augstāks ir viņa profesionalitātes līmenis, jo vairāk naudas viņš to potenciāli var apmainīt – citiem vārdiem sakot, jo vairāk viņš var nopelnīt. Šajā situācijā parasti palīdz jautājumu apspriešana: ko viņš var darīt tagad, cik unikāla ir šī prasme un cik daudz naudas, lai dzīvotu ar šīm prasmēm, var iemainīt.

Nākamais posms ir apzināšanās, ka mūsu vajadzības un vēlmes bieži vien ir neierobežotas, bet mūsu resursi – šajā gadījumā nauda – šobrīd ir ierobežoti. Šobrīd mums ir zināms resurss, noteikta naudas summa. Un tieši šajā brīdī, lai apmierinātu savas vajadzības un vēlmes, var izrādīties, ka mums vajag daudz vairāk līdzekļu, nekā ir. Tas ir punkts, kurā rodas nepieciešamība noteikt prioritātes. Pamatojoties uz ko? Pamatojoties uz izpratni par mūsu vajadzībām un apziņu, ka tām mums ir atšķirīga nozīme. Jo svarīgāka mums ir kāda vajadzība vai vēlme, jo augstāka ir tās prioritāte mums.

Kāpēc mēs sākam runāt par izdzīvošanu šajā pieredzē? Teorētiski to ir diezgan grūti saprast šajā posmā mums ir

vajadzīga prakse. No kurienes tas rodas bērņā? Līdz ar kabatas naudas parādīšanos, kad bērņam ir savi līdzekļi, ar kuriem viņš var rīkoties pēc saviem ieskatiem. Sīkāk par kabatas naudu – kā, cik, kādā vecumā, uz kāda pamata to dot – runāsim nedaudz vēlāk, tagad svarīgi saprast, ka praksē bērņs saskaras ar situāciju: viņam ir ierobežots naudas daudzums – noteikta summa, vajadzības un vēlmes, biežāk viss, daudz vairāk. Mums, vecākiem, tā ir tieši tā pieredze un situācijas, kuras ir jāpārrunā ar bērņu.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «Литрес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на Литрес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.